

VIJEĆE EUROPE

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

ČETVRTI ODJEL

ODLUKA

O DOPUŠTENOSTI

Zahtjeva br. 53921/00

Petar ŠEVO
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava zasjedajući 14. lipnja 2001. godine u vijeću u sastavu:

g. G. RESS, *predsjednik*
g. I. CABRAL BARRETTO
g. V. BUTKEVYCH,
gđa N. VAJIĆ,
g. J. HEDIGAN,
g. M. PELLONPÄÄ,
gđa. S. BOTOCHAROVA, *suci*
i g. V. BERGER, *tajnik Odjela,*

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen 30. lipnja 1999. godine i registriran 13. siječnja 2000. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje koje je dostavio podnositelj zahtjeva,

nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Podnositelj zahtjeva Petar Ševo hrvatski je državljanin, rođen 1938. i živi u Puli. Tuženu državu zastupa njena zastupnica, gđa Lidija Lukina-Karajković.

Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

Podnositelj zahtjeva bio je u službi u Jugoslavenskoj narodnoj armiji (JNA) i umirovljen je iz službe 1987. godine. Vojna mu je mirovina određena prema činu i godinama službe, a isplaćivao ju je jugoslavenski Savezni mirovinski fond. Isplate su prestale u prosincu 1991. godine, nakon raspada bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije.

No, 12. svibnja 1992. Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Puli utvrdio je akontaciju mirovine podnositelja zahtjeva u iznosu od 50% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. Podnositelj zahtjeva nije uložio žalbu protiv te odluke. Taj iznos plaćen je podnositelju zahtjeva za razdoblje od 1. siječnja do 1. listopada 1992. godine.

Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Puli, 12. prosinca 1992. godine utvrdio je mirovinu podnositelja zahtjeva, počevši od 1. listopada 1992. godine, u visini 63,22% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. Podnositelj zahtjeva uložio je na to rješenje žalbu, te je, nakon što mu je žalba odbijena¹ pokrenuo upravni postupak² pred Upravnim sudom Republike Hrvatske koji je 1. srpnja 1993. godine odbio³ tužbeni zahtjev podnositelja zahtjeva.

18. veljače 1994. godine podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu tvrdeći da su odluke upravnih tijela i Ustavnog suda povrijedile njegova ustavna prava.

Ustavni je sud odbio zahtjev podnositelja zahtjeva 26. svibnja 1999. godine.

PRIGOVORI

Podnositelj zahtjeva u biti prigovara, da su hrvatske vlasti povrijedile njegova imovinska prava i smanjivši mu mirovinu prvo na 50% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine, a kasnije na 63.22% tog iznosa, i odbivši mu isplatiti razliku od 13.22% za razdoblje između te dvije odluke.

On nadalje prigovara na temelju članka 14. Konvencije da su smanjene samo mirovine oficira biše JNA, a da se smanjenje nije odnosilo na mirovine svih drugih osoba, uključujući i časnike Hrvatske vojske.

PRAVO

1. Podnositelj zahtjeva prigovara da je odluka o smanjenju njegove vojne mirovine povrijedila njegovo pravo na vlasništvo iz članka 1. Protokola br. 1, te da je bila diskriminirajuća u odnosu na njega, protivno članku 14. Konvencije.

Članak 1. Protokola br. 1 glasi kako slijedi:

¹ eng.: “dismissed”, op. prev.

² eng.: “administrative proceedings”, op. prev.

³ eng.: “dismissed”, op. prev.

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima kako bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

Članak 14. Konvencije glasi kako slijedi:

“Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.“

a) Vlada prvo tvrdi da je ovaj zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije jer je Republika Hrvatska nastavila isplaćivati mirovinu podnositelja zahtjeva nakon što su prestale isplate iz Saveznog mirovinskog fonda u Beogradu. Stoga da podnositelj zahtjeva nije žrtva nikakve povrede prava zajamčenih Konvencijom, budući da je primao mirovinu bez ikakvih prekida.

Sud podsjeća da je prema njegovoj stalnoj sudskoj praksi, zahtjev nesukladan *ratione personae* s odredbama Konvencije u slučaju kad je podnesen protiv države koja nije stranka Konvencije, ili protiv privatne osobe ili kad podnositelj zahtjeva ne dokaže da bi mogao biti žrtvom povrede prava iz Konvencije.

Sud, međutim, primjećuje da je ovaj zahtjev podnesen protiv države koja je ratificirala Konvenciju i protiv odluke državnih vlasti da smanje mirovinu podnositelja zahtjeva. Nadalje, podnositelj zahtjeva može tvrditi da je žrtva povrede prava zajamčenih Konvencijom jer navodi kako činjenica da mu je smanjena mirovina predstavlja povredu članka 1. Protokola br. 1.

Stoga prigovor nesukladnosti zahtjeva *ratione personae* treba odbaciti.

b) Vlada nadalje tvrdi da je dio zahtjeva koji se odnosi na događaje koji su se dogodili prije 5. studenog 1997. godine, kad je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku, izvan nadležnosti Suda *ratione temporis*.

S tim u vezi Sud podsjeća da je Hrvatska priznala nadležnost Suda da zaprima zahtjeve “od svake osobe, nevladine organizacije ili skupine pojedinaca koji tvrde da su žrtve povrede od strane Hrvatske prava priznatih Konvencijom, koja povreda je počinjena bilo kojim činom, odlukom ili događajem koji se dogodio nakon 5. studenog 1997. godine”. Slijedi da razdoblje koje sud treba razmotriti počinje 5. studenog 1997. godine.

Glede činjeničnog stanja ovog predmeta, Sud podsjeća da je Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Puli, prvo smanjio mirovinu podnositelja zahtjeva 12. svibnja 1992. godine na 50% iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. Podnositelj zahtjeva nije podnio žalbu na tu odluku.

Slijedi da je prigovor podnositelja zahtjeva u odnosu na taj dio zahtjeva nesukladan *ratione temporis* s odredbama Konvencije u smislu članka 35. st. 3. te ga treba odbiti u skladu s člankom 35. st. 4.

Sud nadalje primjećuje da je 12. prosinca 1992. godine Republički fond mirovinskog i invalidskog osiguranja radnika Hrvatske, Područna služba u Puli, ponovno utvrdio mirovinu podnositelja zahtjeva na 63.22% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. No, on je donesene odluke pobijao pred Ustavnim sudom, pozivajući se u biti na pitanja koja su sad pred Sudom. Ustavni sud nije odlučio o predmetu podnositelja zahtjeva do travnja 1999. godine, dakle dosta nakon što je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Hrvatsku. U takvom okolnostima Sud ne nalazi da je spriječen *ratione temporis* ispitati ovaj dio prigovora podnositelja zahtjeva i stoga u tom pogledu odbacuje prigovor Vlade.

b) Glede biti prigovora podnesenog na temelju članka 1. Protokola br. 1 u svezi s člankom 14. Konvencije, Vlada poziva sud da taj dio zahtjeva, kao očito neosnovan, proglaši nedopuštenim. U tom pogledu navodi da je Europska komisija za ljudska prava razlikovala mirovinski sustav u kojem su uplaćivani individualni doprinosi i sustav koji se temelji na načelu solidarnosti u kojem nema veze između uplaćenih doprinosa i kasnijih mirovina. Samo su na temelju prvog sustava osnovana neka imovinska prava, dok drugi sustav ne jamči nikakve isplate određenog iznosa mirovine, nego samo očekivanje mirovine pri čemu njezin iznos ovisi o uvjetima koji prevladavaju u trenutku isplata.

U ovom predmetu Vlada nadalje tvrdi da je pravo podnositelja zahtjeva na mirovinu priznato u specifičnom mirovinskom sustavu oficira JNA u Beogradu. Republika Hrvatska je, nakon raspada bivše Jugoslavije, utvrdila mirovinu podnositelja zahtjeva u iznosu od 63.22% od iznosa koji je primio u prosincu 1991. godine. No, imovinska prava podnositelja zahtjeva nisu povrijeđena smanjenjem njegove mirovine jer nikada nije bio član niti jednog mirovinskog sustava u Hrvatskoj i nikada nije platio nikakav doprinos u hrvatski mirovinski sustav. Mirovina podnositelja zahtjeva temelji se na načelu solidarnosti jer ne postoji nikakva izravna veza između doprinosa uplaćivanih u Savezni mirovinski fond u Beogradu i isplata njegove mirovine u Hrvatskoj.

Nadalje, države uživaju dosta veliku slobodu procjene u uređivanju svoje socijalne politike, te Hrvatska nema prema međunarodnom pravu nikakvu obvezu prema bivšim oficirima JNA osigurati im iznos mirovine koji su primali iz jugoslavenskog Saveznog mirovinskog fonda u Beogradu.

U odnosu na navodnu povredu članka 14. Konvencije, Vlada tvrdi da je jedino pitanje jesu li zakoni koji su poslužili kao temelj za smanjenje mirovine podnositelja zahtjeva bili diskriminirajući. Vlada tvrdi da nisu jer ne diskriminiraju protiv podnositelja zahtjeva ni po kojem osnovu. Mirovine svih bivših oficira JNA uređene su na isti način. Uz to, Vlada ističe da članak 14. nije neovisan, nego se na njega može pozivati samo u svezi s nekim materijalnim člankom Konvencije. Budući da se pravo na mirovinu u specifičnim okolnostima ovog predmeta ne može smatrati imovinskim

pravom, ne može biti nikakve povrede članka 14. Konvencije, imajući na umu da on nije autonoman.

Podnositelj zahtjeva tvrdi da je Republika Hrvatska preuzela prava i obveze bivše Jugoslavije te da je stoga obvezna isplatiti njegovu mirovinu u istom iznosu kako je bila utvrđena i plaćana od strane bivšeg Saveznog mirovinskog fonda u Beogradu.

Glede povrede članka 14. podnositelj zahtjeva tvrdi da su smanjujući samo mirovine bivših oficira JNA hrvatske vlasti diskriminirale protiv te kategorije umirovljenika.

Sud podsjeća da prema njegovoj utvrđenoj sudskoj praksi, članak 14. Konvencije nadopunjuje druge materijalne odredbe Konvencije i pripadajuće Protokole. On ne postoji neovisno jer se njegovi učinci aktiviraju samo u odnosu na “uživanje prava i sloboda” zajamčenih tim odredbama. Iako primjena članka 14. ne pretpostavlja povredu tih odredbi – i u tom je smislu članak autonoman – ne može biti mjesta njegovoj primjeni, osim ako činjenično stanje ulazi u opseg jednog ili više prava i sloboda zajamčenih Konvencijom (vidi presudu *Gaygusuz v. Austrija* od 16. rujna 1996., *Reports of Judgments and Decisions*, 1996-IV, str. 1141, st. 36).

U odnosu na ovaj predmet, Sud primjećuje da on nije ograničen samo na pitanje je li ili nije hrvatsko pravo djelovalo diskriminirajuće, nego se odnosi i na gubitak financijskih naknada koje su pripadale oficirima bivše Jugoslavenske narodne armije, koja predstavljaju novčana prava. Sud stoga smatra da se prigovor može razmatrati na temelju članka 1. Protokola br. 1. Konvencije, zajedno s člankom 14. Konvencije (vidi *mutatis mutandis* naprijed citiranu presudu *Gaygusuz*, stavci 39.-41., i *Domalewski v. Poland* (dec.), br. 34610/97, ECHR 1999-V).

Sud, međutim, podsjeća da iako se prema članku 1. Protokola br. 1 može tražiti ostvarivanje prava koja proizlaze iz uplate doprinosa u mirovinski sustav, osobito prava na ostvarivanje naknade iz takvog sustava – na primjer u obliku mirovine, ova se odredba ne može tumačiti na način da daje pojedincu pravo na mirovinu u određenom iznosu (vidi *Muller v. Austria*, zahtjev br. 10671/83, odluka Komisije od 1. listopada 1975., *Decisions and Reports* (DR) 3, str. 25; *Skorkiewicz v. Poland* (dec.), br. 39860/98, 1. lipanj 1999, neobjavljena, i naprijed citirana *Domalewski v. Poland*).

Sud nadalje primjećuje da je, u svrhu članka 14. Konvencije, razlika u tretmanu diskriminirajuća ako nema objektivnog i razumnog opravdanja, što znači da ne teži “legitimnom cilju” ili da nema “razumne razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i cilja kojeg se nastoji ostvariti”. Štoviše, u tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene u ocjeni opravdavaju li i u kojoj mjeri razlike u inače sličnim situacijama razliku u tretmanu (vidi naprijed citiranu presudu *Gaygusuz*, st. 42).

Glede okolnosti ovoga predmeta, Sud podsjeća da se isto pitanje postavilo i u predmetu *Janković v. Croatia* (vidi *Janković v. Croatia* (dec.), br. 43440/98, ECHR 2000-X) u kojem je Sud smatrao, iako je mirovina podnositelja zahtjeva bila smanjena, da se ne može reći da je inferiorna u odnosu na mirovine svih drugih kategorija umirovljenika u Hrvatskoj. Podnositelj zahtjeva samo je izgubio neke povlastice koje su mu bile prije dane kao vojnom oficiru države koja više ne postoji.

Nadalje, Sud je smatrao da smanjenje mirovina oficira bivše Jugoslavenske narodne armije od strane hrvatskih vlasti predstavlja metodu integracije ovih mirovina u opći mirovinski sustav Hrvatske (vidi *mutatis mutandis*, *Schwengel v. Germany* (dec.) no. 52442, 2. ožujak 2000., neobjavljena). Sud je također smatrao da države uživaju dosta široku slobodu procjene u uređivanju svoje socijalne politike. To se primjenjuje i na specifičan kontekst raspada bivše Jugoslavije i u odnosu na osobe kojima je bivša država dodijelila posebne povlastice, kao, na primjer, pripadnicima vojske bivše države, osobito u svjetlu činjenice da su se sve od siječnja 1973. godine svi doprinosi u mirovinski fond oficira Jugoslavenske narodne armije uplaćivali u Savezni fond u Beogradu, koji, s obzirom da nije došlo do bilo kakvog sporazuma o sukcesiji države, nije podijeljen između država sljednica. Sud je primijetio da su, u tom smislu, hrvatske vlasti prihvatile isplatiti mirovine oficirima bivše Jugoslavenske narodne armije te uskladiti te mirovine s mirovinama drugih umirovljenika tako da je prosječna mirovina oficira Jugoslavenske narodne armije još uvijek nešto viša od prosječne mirovine u Hrvatskoj. Sud je primijetio da je u predmetu *Janković v. Croatia* (*Janković protiv Hrvatske*), odlukom Mirovinskog fonda, Područnog ureda Pula od 12. prosinca 1992. godine g. Janković, kao i podnositelj zahtjeva u ovom predmetu, izgubio određeni postotak svoje mirovine. Sud je nadalje utvrdio da je g. Janković, međutim, zadržao sva prava koja pripadaju njegovoj redovnoj mirovini prema općem sustavu mirovinskog osiguranja. Stoga je sud smatrao da su novčana prava g. Jankovića, koja proizlaze iz doprinosa uplaćenih u njegov mirovinski sustav, ostala ista. U takvim okolnostima Sud nije smatrao da je povrijeđeno pravo g. Jankovića da dobiva naknade iz mirovinskog sustava, na način protivan članku 1. Protokola br. 1., osobito zato što gubitak određenog postotka njegove mirovine nije doveo do smanjenja biti njegovih mirovinskih prava. Sud nije smatrao ni da je oduzimanje dijela mirovine g. Jankoviću predstavljalo diskriminaciju protivnu članku 14. Konvencije (vidi naprijed navedeni *Janković v. Croatia*).

Sud ne vidi nikakav razlog da odstupi od svoje odluke donesene u predmetu *Janković v. Croatia*.

Slijedi da je ovaj dio zahtjeva očito neosnovan u smislu članka 35., stavka 3. Konvencije, te ga treba odbaciti kao nedopušten, prema članku 35., stavku 4.

Iz tih razloga sud jednoglasno

Proglašava zahtjev nedopuštenim.

Vincent Berger
tajnik

Georg Ress
predsjednik